

עניינים תוכן

2..... מבוא

3..... ניתוח יצירות

3..... טרופותי

7..... העיפרון הסגול

11..... סיכום

12..... ביבליוגרפיה

מבוא

סיפורי ילדים מאוירים הם הספרים הראשונים שילדים פוגשים במהלך חייהם. משום כך יש חשיבות רבה ליצור עבורם תכנים אשר יהיו בעלי מסרים חיוביים על ידי כתיבה איכותית אשר מתורגמת היטב לספרים למען ילדים. הילדים בגילאים הנמוכים נמצאים בשלב שבו הם מעצבים את הזהות האישית הבסיסית שלהם ולומדים להכיר את העולם, על חסרונותיו ועל האפשרויות אשר גלומות בו. ספרות הילדים מדברת עם שני נמענים בו זמנית, עם המבוגר אשר מקריא את הסיפור ועם הילד אשר שומע את הסיפור. היא מחביאה את התכנים העמוקים אשר נמצאים במוחם של המבוגרים ואמורים להיות מועברים לילדים, אולם היא עושה זאת על ידי שימוש בטקסט מותאם לילדים מבחינה לשונית.

היא עושה זאת על ידי שמירה על משפטים פשוטים ועל ידי שימוש גדול בחריזה ודימויים. כל זאת כדי להיות מסוגלים להעביר מסרים איכותיים וטובים לגבי החיים של הילדים. עבודה זו תבקש לבחון את טיבם של שני ספרי ילדים בולטים, על רקע הדברים דלעיל. היא תבחן האם הספרים הללו הינם ספרים אשר מסוגלים להעביר מסר חיובי לילדים, הן מבחינת התוכן של הספר והמסרים שמועברים בו והן מבחינת הדרך והסגנון שבהם הדבר נעשה.

הספר הראשון אשר יבחן בעבודה זו הוא טרופותי מאת ג'וליה דונלדסון. טרופותי הוא ספר ילדים של הסופרת ג'וליה דונלדסון אשר מספר את סיפורו של עכבר אשר מטייל ביער ועובר הרפתקאות במהלך הביקור שלו ביער. הספר זכה בפרסים רבים ונחשב לספר ילדים מוערך מאוד בספרות. הוא תורגם לשפות רבות ונעשה לו אדפטציה קולנועית. הספר מאויר על ידי אקסל שלפר ויש לזכור כי איורים הינם חשבים לספר ילדים מאויר לא פחות מהטקסט עצמו. הספר השני אשר יבחן בעבודה זו הוא אהרון והעיפרון הסגול. אהרון והעיפרון הסגול הוא ספר ישן הרבה יותר ונכתב בשנות החמישים. למרות זאת הוא עדיין רלוונטי לדור הצעיר מאחר והוא מצליח לשמור על דרך העברת מסרים יעילה ובונה עבור הילדים הצעירים והוא כזה אשר ניתן לבחון אותו באור נוסף ומנקודות מבט שונות, גם לאחר כל השנים.

על מנת לבחון את נושא העבודה, ראשית אנתח את הספר טרופותי. ספר זה ינותח מבחינה לשונית ומילולית כדי לעמוד על טיבו של הספר, וגם ינותח מבחינה משמעות המסרים והדרך שהוא מסוגל להשפיע על ילדים צעירים אשר קוראים אותו. החלק השני של העבודה יערוך את אותה הפעולה על ספרו של ג'ונסון, אהרון והעיפרון הכחול. לאחר מכן אסכם את העבודה ואנסה לבחון האם אכן ספרים אלו נכתבו באופן אשר מתואם לילדים, לפי ספרות המחקר, ואשר מסוגל להעביר מסרים איכותיים וחיוביים לילדים, הן מבחינת המסר עצמו והמן מבחינת דרך העברת המסר.

ניתוח יצירות

טרופותי

הסיפור מתחיל במסע של עכבר ביער במהלך טיול. העכבר הולך ביער בשני שלבים שונים. בשלב הראשון העכבר מטייל להנאתו ביער ובדרך פוגש כמה בעלי חיים מסוכנים אשר יכלו לאכול אותו. תחילה הוא פוגש את השועל, ולאחר מכן את הינשוף ואת הנחש. כל אחד מהם מנסה לאכול את העכבר בתואנה שיבוא לאכול איתם ארוחת ערב. והוא מתחמק מכך על ידי כך שהוא אומר להם שהוא בדרך לאכול עם חבר שלו, טרופותי. החיות לא מכירות את החיות הללו והוא מסביר להם שהחיה הזו היא חיה אשר מורכבת משילוב של דוב גריזלי ובאפלו. הוא גם טרח לציין שהחיה הזו אוהבת לאכול את החיה שהוא דיבר איתה. זאת כמובן כדי להפחיד את החיה ולגרום לה להסתלק(דונלדסון, 2000).

העכבר, מרוצה מאוד מיכולת ההתחמקות שלו, פוגש להפתעתו חיה אמתית שנראית כמו התיאור שלו של טרופותי, החיה שהמציא. גם טרופותי מבקש לאכול את העכבר והוא מצדו מספר לטרופותי כי הוא עצמו הוא החיה המסוכנת ביותר בעיר. טרופותי לא מאמין וכדי להראות לו שאכן הוא החיה המסוכנת ביותר ביער העכבר לוקח את טרופותי לטיול ביער כדי להראות כיצד החיות האחרות פוחדות ממנו. כאשר הם פוגשים את בדרך את החיות אשר זממו לאכול את העכבר בתחילת הסיפור הם מפחדים לראות את החיה שהעכבר תיאר בתור חבר שלו והם נסים מפניהם במהירות. טרופותי חושש מפני העכבר והוא מנצל זאת לטובתו כאשר הוא מאיים לאכול את טרופותי אשר בורח(דונלדסון, 2000).

הספר כתוב בחרוזים רבים. חריזה וקצב תורמים להצלחה הכללית של תרגום הסיפור והתיווך שלו לילדים. מאחר והסיפור מוקרא לילדים על החשיבות של הקצב ושל החרוזים הוא זה אשר יוצר את העניין ואת הקשב של הילדים לסיפור. ההגייה הנכונה מבחינה תחבירית של הטקסט בסיפור הילדים, כמו בסיפור של טרופותי, הוא פחות חשוב מאשר החריזה והמקצב של הכתוב(Oittinen, 2000). ניתן למצוא דוגמאות רבות לחריזה ולקצב יעיל ואפקטיבי של ביטויי הדברים, כמו למשל בדברים הבאים:

*"עכבר טייל ביער, שמח וטוב לב, ראה אותו שועל נהיה פתאום רעב
לאן אתה הולך שואל השועל? פתח השועל בשאלה, אולי תבוא לאכול אצלי במחילה?
תודה שועל אך לא שועל אל תעכב אותי
אני כבר מאחר לארוחה עם טרופותי" (דונלדסון, 2000).*